
Problemy i poglądy

*Agata Dunaszewska
Emil Ślęzak*

ZMIANY W UNIJNYCH SYSTEMACH GWARANTOWANIA DEPOZYTÓW, DOKONANE W ODPOWIEDZI NA KRYZYS FINANSOWY

WSTĘP

Aktualne perturbacje na międzynarodowych rynkach finansowych, za których pierwotne źródło uważa się kryzys w USA na rynku kredytów udzielanych klientom o niskiej zdolności do obsługi zadłużenia (ang. *sub prime*), przyczyniły się do bardzo dużego obniżenia zaufania do banków wśród szerokiego kręgu klientów zarówno w amerykańskim, jak i europejskim sektorze bankowym. Tym samym podstawowy warunek prowadzenia stabilnej i bezpiecznej działalności bankowej, tj. utrzymywanie przez banki wysokiej wiarygodności w percepcji szerokiego grona ich klientów, uległ na tyle istotnej erozji, że sektor bankowy w USA i Europie stanął w obliczu niebezpieczeństwa szybkiej materializacji negatywnych zjawisk związanych z idiosynkratycznymi szokami podażowymi.

Doświadczenia płynące z amerykańskiego, brytyjskiego czy islandzkiego sektora bankowego wskazują na fakt nie tylko wystąpienia zjawiska *bank run* prowadzącego do szybkiej utraty płynności przez niektóre banki, ale również powstanie realnego niebezpieczeństwa transpozycji czynników ryzyka systemowego do innych krajów w wyniku ścisłych powiązań kapitałowych pomiędzy bankami w wymiarze transgranicznym.

W następstwie powyższych zagrożeń mało skoordynowane działania podejmowane przez rządy i banki centralne w poszczególnych krajach UE, mające na celu zachowanie stabilności funkcjonowania sektora bankowego, okazały się stosunkowo nisko efektywne i w krańcowych przypadkach przyniosły rezultaty sprzeczne od początkowo zamierzonych¹. Na kanwie tych doświadczeń do podstawowych przesłanek przywrócenia co najmniej częściowego zaufania społecznego do sektora bankowego, Komisja Europejska zaliczyła pilną konieczność osiągnięcia wyższego stopnia uzgodnienia działań krajów członkowskich UE, również w zakresie zasad funkcjonowania poszczególnych systemów gwarantowania depozytów.

W celu realizacji tak określonych postulatów 7 października br. posiedzenie Ministrów Finansów państw członkowskich w ramach Rady do Spraw Gospodarczych i Finansowych (tzw. ECOFIN). W konkluzjach uczestnicy spotkania zobowiązali się do podjęcia zdecydowanych oraz szybkich działań dla przywrócenia zaufania do sektora finansowego i jego stabilnego funkcjonowania poprzez m.in. odpowiednie zmiany zasad ochrony środków klientów w bankach w ramach systemów gwarantowania depozytów. W tym zakresie w komunikacie stwierdzono, że:

- ❖ szereg państw członkowskich zdecydowało się na jednostronne podniesienie poziomu gwarancji dla depozytów bankowych, co w domyśle może utrudnić przywrócenie stabilności sektora bankowego w wymiarze całej Unii Europejskiej,
- ❖ dla ochrony interesów deponentów wszystkie kraje członkowskie podniosą limit gwarancji dla osób fizycznych do wysokości 50 tys. EUR na okres co najmniej jednego roku,
- ❖ planowane przez wiele państw członkowskich zwiększenie minimalnego limitu gwarancji do 100 tys. EUR nie jest sprzeczne z dążeniem do zapewnienia stabilności sektora bankowego w wymiarze całej Unii Europejskiej,
- ❖ z uznaniem należy przyjąć inicjatywę Komisji Europejskiej, w ramach której Komisja wskazuje na konieczność podjęcia pilnych działań w celu osiągnięcia wysokiego poziomu konwergencji zasad funkcjonowania systemów gwarantowania depozytów w poszczególnych krajach członkowskich.

Ustalenia podjęte na posiedzeniu ECOFIN miały charakter ogólnych wytycznych w kontekście odbudowania zaufania społecznego wobec banków pod wpływem bieżącej sytuacji na jednolitym rynku finansowym UE. Jednakże prezentacja wytycznych ECOFIN, jak również konieczność szybkiego podjęcia działań prewencyjnych w sytuacji zagrożenia utraty stabilności funkcjonowania sektora bankowego, spowodowały istotne zmiany w zasadach gwarantowania depozytów w zdecydowanej większości krajów UE w IV kwartale 2008 r.

¹ Przykładem była jednostronna deklaracja rządu Irlandii objęcia pełnymi gwarancjami wszystkich wierzytelności klientów zgromadzonych w siedmiu największych bankach z siedzibą na terenie tego kraju i reakcja na ten fakt deponentów brytyjskich przenoszących swoje depozyty z banków w Wielkiej Brytanii do Irlandii.

W tym kontekście celem niniejszego opracowania jest przedstawienie oraz scharakteryzowanie głównych zmian w zakresie systemu gwarantowania depozytów w krajach członkowskich Unii Europejskiej (z wyłączeniem Polski), ze szczególnym wyróżnieniem podstawowych tendencji rozwojowych.

Dla osiągnięcia możliwie najwyższego stopnia rzetelności opracowania w jego treści wykorzystano jedynie najbardziej wiarygodne dane, które zostały udostępnione przez przedstawicieli poszczególnych systemów gwarantowania depozytów krajów UE. W tym celu autorzy opracowania przygotowali i rozesłali ponad 30 bezpośrednich zapytań do przedstawicieli poszczególnych instytucji gwarancyjnych dotyczących skali i zakresu zmian, jakie zostały wprowadzone lub planuje się wprowadzić w systemach gwarantowania depozytów państw UE w reakcji na społeczny kryzys znacznego obniżenia zaufania do sektora bankowego. Szczegółowe zapytania dotyczyły następujących kwestii:

- zmian wysokości limitu gwarancyjnego,
- okresu obowiązywania nowego limitu,
- zmian w aspekcie podmiotowym lub przedmiotowym gwarancji,
- zmian w polityce finansowania systemu.

Warto odnotować, że autorzy opracowania uzyskali bezpośrednie odpowiedzi od wszystkich systemów gwarantowania krajów członkowskich UE². Na podstawie danych, zebranych na potrzeby niniejszego opracowania, dokonano klasyfikacji poszczególnych państw, przyjmując za kryterium wysokość aktualnego limitu gwarancji, określonego zarówno w formie obowiązujących przepisów prawnych, jak i wiążących deklaracji politycznych.

W konsekwencji wyróżniono trzy grupy państw:

- ❖ grupa A, tj. kraje członkowskie Unii Europejskiej z aktualnym limitem gwarancji do 51 tys. EUR włącznie,
- ❖ grupa B, tj. kraje członkowskie Unii Europejskiej z aktualnym limitem gwarancji w przedziale od 51 tys. EUR do 104 tys. EUR włącznie,
- ❖ grupa C, tj. kraje członkowskie Unii Europejskiej z aktualnym limitem gwarancji powyżej 104 tys. EUR lub pełnymi gwarancjami.

² Informacje przekazane przez przedstawiciela systemu maltańskiego zostały opatrzone klauzulą poufności, dlatego też opracowanie mniejsze nie zawiera danych dotyczących zmian w maltańskim systemie gwarantowania.

1. Państwa grupy A

Pośród państw, które podniosły lub planują w najbliższym czasie podniesienie limitu gwarancji do wysokości 51 tys. EUR, większość z nich zalicza się do tzw. „nowych członków” Unii Europejskiej, gdyż jedynie Szwecja i Finlandia uzyskały ten status przed 2004 r. (tj. w 1995 r.).

Warto podkreślić, że w ramach tej grupy wartość depozytów zgromadzonych w systemie bankowym od klientów sektora niefinansowego jest stosunkowo niewielka. Wskazuje na to fakt, że ten rodzaj depozytów stanowi tylko niespełna 4% ogółu depozytów sektora bankowego państw Unii Europejskiej³. Oznacza to, że podniesienie limitu gwarancji wyłącznie do minimalnego poziomu rekomendowanego przez ECOFIN można tłumaczyć jako efekt dążenia poszczególnych państw grupy A do podejmowania takich działań w zakresie modyfikacji systemu gwarancji, które będą adekwatne do wartości gwarantowanych oszczędności.

W analizowanej grupie państw podniesienie limitu gwarancji do 51 tys. EUR oznacza wzrost średnio 2,2-krotny, przy czym najniższy wzrost jest planowany w Republice Czeskiej (2-krotny), a najwyższy w Bułgarii, Rumunii i na Łotwie (2,5-krotny). Warto przy tym podkreślić, że rozpiętość skali zmian w ramach państw grupy A jest stosunkowo niewielka.

W zdecydowanej większości państw, które podniosły gwarancje do poziomu uzgodnionego na posiedzeniu ECOFIN 7 października 2008 r., zmiany dotyczące wysokości gwarancji dla depozytów bankowych mają charakter stały (Bułgaria, Estonia, Łotwa, Rumunia, Szwecja, Węgry). Wyjątkiem jest Finlandia, gdzie poziom 50 tys. EUR ma obowiązywać do końca 2009 r. Jednakże wobec planowanych zmian w Dyrektywie 94/19/WE określających minimalny limit gwarancji w wysokości 50 tys. EUR jest wielce prawdopodobne, że poziom ten będzie obowiązywał w Finlandii także w kolejnych latach.

W grupie państw z nowym limitem gwarancji na poziomie do 51 tys. EUR stosowane zmiany legislacyjne zostały wprowadzone stosunkowo szybko, a więc po posiedzeniu ECOFIN w październiku 2008 r. Jedynie w Bułgarii podwyższony limit gwarancji obowiązuje od 18 listopada 2008 r., a w Czechach oczekuje się, że znowelizowana ustawa zostanie uwzględniona w obowiązujących aktach prawnych w drugiej połowie grudnia 2008 r.

Wszystkie z państw analizowanej grupy A, które stosowały dotychczas 10% kasekurację (tj. Czechy, Estonia, Węgry), zdecydowały się na jej zniesienie. Oszczędności klientów banków są w tych krajach gwarantowane w 100% do równowartości

³ Obliczenia własne na podstawie danych Europejskiego Banku Centralnego (stan na koniec września 2008 r.).

50 tys. EUR. Oznacza to wyrównanie limitu gwarancyjnego i limitu maksymalnej kwoty wypłaty⁴.

W analizowanej grupie państw tylko trzy spośród nich gwarantują łącznie depozyty osób fizycznych i prawnych (tj. Rumunia, Bułgaria i Szwecja), przy czym tylko Rumunia zastosowała rozwiązanie polegające na zróżnicowaniu limitu gwarancji dla tych grup klientów. Tym samym zmiana limitu w Rumunii dotyczy wyłącznie depozytów osób fizycznych, gdyż w przypadku gwarancji dla depozytów osób prawnych limit został zachowany na dotychczasowym poziomie, tj. 20 tys. EUR.

Niektóre z analizowanych państw oprócz zmian dotyczących kwoty środków gwarantowanych wprowadziły także modyfikacje w zakresie gwarancji. Tym samym w Bułgarii gwarancjami objęto również depozyty obligatoryjnych funduszy emerytalnych, a w Szwecji zmieniono definicję depozytu gwarantowanego. Dotychczas generalną zasadą w systemie szwedzkim była zasada, że depozyt był objęty gwarancjami, gdy środki klienta były przechowywane przez bank w stosunkowo krótkim okresie, tj. nie dłuższym niż 1 miesiąc, co było niezgodne z rozwiązaniami przyjętymi w Dyrektywie 94/19/WE. W wyniku zmian, uchwalonych przez parlament pod koniec października 2008 r., obecnie system szwedzki gwarantuje zarówno depozyty krótkoterminowe, jak i długoterminowe.

Odnosząc się do zmian w polityce finansowania systemu gwarantowania, warto podkreślić, że dotychczas podwyższeniu poziomu gwarancji towarzyszyły oficjalne decyzje o podniesieniu wysokości stawki składki w dwóch państwach (Rumunii i na Węgrzech). W przypadku Rumunii w wyniku podniesienia limitu gwarancji dwukrotnie wzrosła stawka składki rocznej (tj. z 0,1% w 2008 r. na 0,2% w 2009 r.), a kwoty gwarancji na umowy z tytułu rezerwowanych linii kredytowych zwiększono z 190 mln EUR w 2008 r. na 300 mln EUR w 2009 r.⁵ Podobnie na Węgrzech stawka opłaty rocznej została podniesiona ponad dwukrotnie z 0,009% w 2008 r. na 0,02% w 2009 r. Jak zapewniali przedstawiciele poszczególnych systemów w połowie listopada 2008 r. trwały jeszcze prace analityczne związane z ustaleniem nowych stawek dla sfinansowania systemu ochrony środków gwarantowanych.

⁴ Dotychczas występowały różnice w wysokości limitu gwarancyjnego oraz maksymalnej wypłaty w państwach stosujących 10% koasekurację dopuszczaną przez Dyrektywę. Przykładowo, w Estonii stary limit gwarancyjny wynosił 22 222 EUR, co przy stosowaniu przez system estoński 10% koasekuracji oznaczało, że maksymalna wypłata, jaką mógł otrzymać deponent z tytułu środków gwarantowanych, wynosiła 20 tys. EUR. Obecnie po zmianach w obu przypadkach będzie to 50 tys. EUR.

⁵ Polityka finansowania systemu rumuńskiego zakłada, że zgromadzone środki powinny finansować jedynie ostateczne straty (ang. *final losses*) w przypadku upadłości instytucji kredytowej. Do sfinansowania pozostałych kosztów upadłości powinno być wykorzystane finansowanie dłużne. W tym celu Fundusz podpisał – z każdą instytucją członkowską – umowy na rezerwowe linie kredytowe (ang. *stand-by credit line agreements*), które można wykorzystać w sytuacji, gdy zgromadzone w ramach systemu środki na wypłaty dla deponentów upadłej instytucji kredytowej okazałyby się niewystarczające. Spłata nastąpiłaby ze środków odzyskanych.

Tabela 1. Zestawienia zmian w zakresie systemów gwarancyjnych państw grupy A*

Lp.	Państwo	Stary limit gwarancyjny	Nowy limit gwarancyjny	Informacje dodatkowe
1	Bułgaria	40 000 BGN (20 400 EUR**)	100 000 BGN (51 000 EUR)	<ul style="list-style-type: none"> • Nowe gwarancje obowiązują od 18.11.2008 r. • Czas obowiązywania: nieokreślony.
2	Czechy	27 777 EUR	50 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Nowelizacja ustawy została uchwalona przez parlament 27.11.2008 r. • Obecnie ustawa czeka na podpis prezydenta oraz ogłoszenie w dzienniku ustaw. • Nowe gwarancje zaczną obowiązywać w drugiej połowie grudnia 2008 r.
3	Estonia	22 222 EUR	50 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Nowe gwarancje obowiązują od 9.10.2008 r. • Czas obowiązywania: nieokreślony.
4	Finlandia	25 000 EUR	50 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Nowe gwarancje obowiązują od 8.10.2008 r. do 31.12.2009 r.
5	Łotwa	20 000 EUR	50 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Nowe gwarancje obowiązują od 18.10.2008 r. • Czas obowiązywania: nieokreślony.
6	Rumunia	20 000 EUR	50 000 EUR osoby fizyczne; 20.000 EUR osoby prawne	<ul style="list-style-type: none"> • Nowe gwarancje dla osób fizycznych obowiązują od 15.10.2008 r. • Czas obowiązywania: nieokreślony.
7	Szwecja	250 000 SEK*** (23 700 EUR)	500 000 SEK (47 400 EUR)	<ul style="list-style-type: none"> • Nowe gwarancje obowiązują od 29.10.2008 r.

Tabela 1. cd.

Lp.	Państwo	Stary limit gwarancyjny	Nowy limit gwarancyjny	Informacje dodatkowe
	Szwecja (cd.)			<ul style="list-style-type: none"> Dla depozytów zgromadzonych w oddziałach instytucji kredytowych, mających siedzibę w jednym z państw członkowskich EOG lub w oddziałach banków zagranicznych mających siedzibę w państwach trzecich, które objęte są gwarancjami systemu państwa macierzystego, szwedzki rząd dokona wypłat dla deponentów na zasadach właściwych dla systemu gwarantowania kraju macierzystego w sytuacji, gdy gwarancje państwa macierzystego będą niewystarczające w obliczu zagrożenia stabilności szwedzkiego systemu finansowego.
8	Węgry	6.555.555 HUF (25.000 EUR)	13.000.000 HUF (49.600 EUR)	<ul style="list-style-type: none"> Nowe gwarancje obowiązują od 15.10.2008 r. Czas obowiązywania: nieokreślony.

* Limit gwarancji został podany w walucie krajowej limitu tylko w przypadku, gdy w ten sposób określa go prawodawstwo danego kraju.

** Zgodnie z bułgarskim systemem izby walutowej kurs wymiany wynosi: 1 EUR = 1,95583 LEV.

*** Przeliczenia wszystkich kursów walut wspomnianych w materiale dokonano według kursów średnich NBP: tabela kursów nr 238/A/NBP/2008 z dnia 5.12.2008 r.

Źródło: opracowanie własne.

2. Państwa grupy B

Grupa państw członkowskich Unii Europejskiej, w których aktualny limit gwarancji jest określony w przedziale od 51 tys. do 104 tys. EUR, jest najliczniejsza spośród wszystkich analizowanych w niniejszym opracowaniu. Dominujące znaczenie w tej grupie mają kraje tzw. „starej Unii”. Wartość depozytów klientów niefinansowych zgromadzonych w krajowym systemie bankowym państw tej grupy stanowi ponad 70% wartości zobowiązań banków z tego tytułu w całej Unii Europejskiej, co świadczy m.in. o generalnie wysokiej wartości oszczędności przechowywanych w systemach bankach państw analizowanej grupy⁶.

⁶ Obliczenia własne na podstawie danych Europejskiego Banku Centralnego (stan na koniec września 2008 r.).

Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że obserwowana w IV kwartale 2008 r. skala wzrostu limitów gwarancji jest znacznie wyższa niż w grupie A, tym samym wysokość limitu w grupie B wzrosła średnio 3,7-krotnie. Jednocześnie występuje też znaczna rozpiętość zmian limitu gwarancji pomiędzy państwami. W przypadku 40% krajów (tj. Belgia, Grecja, Hiszpania, Litwa, Luksemburg) limit ten wzrósł aż 5-krotnie, podczas gdy we Francji i Włoszech nie wprowadzono żadnych zmian w tym zakresie. Warto zauważyć, że w obu tych krajach poziom gwarancji był, i nadal jest, wysoki w porównaniu z innymi państwami członkowskimi UE. Znamienny jest przypadek Irlandii, gdzie trwają zaawansowane prace nad stworzeniem systemu dualnego. Tym samym depozyty instytucji bankowych mają być objęte gwarancjami do wysokości 100 tys. EUR, a w przypadku siedmiu wybranych banków obowiązują już dodatkowo pełne gwarancje rządowe.

Mimo że w analizowanej grupie B niewiele państw dotychczas stosowało zasadę koasekuracji (Cypr, Holandia, Irlandia, Litwa) to, podobnie jak w przypadku grupy A, każde z nich zdecydowało się na jej zniesienie w IV kwartale 2008 r.

Należy podkreślić, że w odróżnieniu od grupy A w wielu państwach grupy B podwyższony poziom gwarancji został przyjęty lub jest planowany w regulacjach prawnych na czas określony, tj. od 1 roku w przypadku Holandii i Litwy do 3 lat w przypadku Grecji. Wyjątek pod tym względem stanowią Belgia, Cypr, Hiszpania i Wielka Brytania. Tym samym aktualna wysokość gwarancji w większości państw grupy B ma charakter bieżący i należy oczekiwać, że niedawno wprowadzone limity mogą ulec dalszym zmianom w miarę postępu prac nad nowelizacją Dyrektywy 94/19/WE.

Podobnie jak w grupie A również w państwach o limicie gwarancji do 104 tys. EUR nastąpiły pewne modyfikacje dotyczące zakresu gwarancji. W przypadku Irlandii rozszerzono ochronę gwarancyjną również o depozyty zgromadzone w uniach kredytowych. Natomiast na Cyprze gwarantowane są depozyty nominowane we wszystkich walutach obcych, podczas gdy wcześniej ograniczenie dotyczyło depozytów nominowanych w walutach państw członkowskich UE. Z kolei, w Wielkiej Brytanii, mimo że obecnie nie wprowadzono zmian w zakresie gwarancji, czynione są prace nad propozycją mającą na celu uproszczenie kryteriów dotyczących ustalania, które depozyty są objęte gwarancjami, w tym kompensaty roszczeń. Pierwsza propozycja w tym zakresie najprawdopodobniej zostanie przedstawiona rządowi w styczniu 2009 r.

Odnosząc się do kwestii polityki finansowania, można zauważyć, że w wielu systemach, które zdecydowały się utrzymać podwyższony poziom gwarancji przez okres dłuższy niż jeden rok, jednocześnie dokonano korekty w zakresie polityki finansowania systemu. W przypadku Grecji 5-krotny wzrost limitu gwarancji znalazł odzwierciedlenie w adekwatnym wzroście stawki opłaty rocznej, która ma być stosowana przez okres obowiązywania podwyższonych gwarancji. Wprowadzenie

znaczących modyfikacji w polityce finansowania systemu jest rozważane przez system luksemburski i brytyjski, a w innych systemach trwają prace analityczne.

Jednakże tylko w niektórych państwach sfinansowanie wyższego poziomu gwarancji odbywa się z pomocą środków budżetowych. Takie rozwiązanie zostało przyjęte przez Irlandię, w której od końca września 2008 r. wprowadzono rządowy system gwarantowania, obejmujący wszystkie zobowiązania, ale tylko wybranych banków.

Ponadto z uzyskanych informacji wynika, że jedynym państwem, które dokonało zmiany w procedurze wypłat, jest Portugalia. Obecnie kwota środków gwarantowanych do wysokości 10 tys. EUR powinna zostać wypłacona w terminie 7 dni, natomiast pozostała kwota do 100 tys. EUR powinna zostać wypłacona w terminie nieprzekraczającym miesiąca.

Tabela 2. Zestawienia zmian w zakresie systemów gwarancyjnych państw grupy B

Lp.	Państwo	Stary limit gwarancyjny	Nowy limit gwarancyjny	Informacje dodatkowe
1	Belgia	20 000 EUR	100 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Od 7.10.2008 r. podniesiono poziom gwarancji z 20 tys. EUR do 50 tys. EUR. • Od 17.11.2008 r. obowiązują dodatkowe gwarancje w wysokości 50 tys. EUR. • Czas obowiązywania: nieokreślony.
2	Cypr	22 222 EUR	100 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Trwają prace legislacyjne (planowane zakończenie: do końca 2008 r.). • Czas obowiązywania: nieokreślony.
3	Francja	70 000 EUR	70 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Brak zmian.
4	Grecja	20 000 EUR	100 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Nowe gwarancje obowiązują od 7.11.2008 r. • Czas obowiązywania: 3 lata. • Pięciokrotny wzrost składki w 2009 r.
5	Hiszpania	20 000 EUR	100 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Nowe gwarancje obowiązują od 11.10.2008 r. • Czas obowiązywania: nieokreślony.

Tabela 2. cd.

Lp.	Państwo	Stary limit gwarancyjny	Nowy limit gwarancyjny	Informacje dodatkowe
6	Holandia	40 000 EUR	100 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Nowe gwarancje obowiązują od 7.10.2008 r. • Czas obowiązywania: 1 rok.
7	Irlandia	22 222 EUR	100 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Trwają prace legislacyjne po deklaracji Ministra Finansów z dnia 20.11.2008 r. • Planowany czas obowiązywania: nieokreślony. • Od 29.09.2008 r. obowiązuje rządowy system gwarantowania, którym objęto 7 irlandzkich banków (rozporządzenia z 24.10.2008 r. i 5.11.2008 r.). • System gwarantuje wszystkie zobowiązania banków, z wyłączeniem funduszy własnych. • Czas obowiązywania: 2 lata od 29.11.2008 r.
8	Litwa	20 000 EUR	100 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Czas obowiązywania: od 1.11.2008 r. do 31.10.2009 r.
9	Luksemburg	20 000 EUR	100 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Założenia dotyczące podwyższenia gwarancji zostały zapisane w ustawie budżetowej, która wejdzie w życie z dniem 1.01.2009 r.
10	Portugalia	25 000 EUR	100 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Nowe gwarancje obowiązują od 12.10.2008 r. do 31.12.2011 r.
11	Wielka Brytania	35 000 GBP (ok. 40 300 EUR)	50 000 GBP (ok. 57 500 EUR)	<ul style="list-style-type: none"> • Nowe gwarancje obowiązują od 7.10.2008 r. • Czas obowiązywania: nieokreślony.
12	Włochy	103 291,38 EUR	103 291,38 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Brak zmian w prawie dotyczącym systemu gwarantowania depozytów.

Tabela 2. cd.

Lp.	Państwo	Stary limit gwarancyjny	Nowy limit gwarancyjny	Informacje dodatkowe
	Włochy (cd.)			<ul style="list-style-type: none"> • 9.10.2008 r. ogłoszono wprowadzenie dodatkowych gwarancji rządowych dla depozytów, w przypadku gdyby system gwarantowania depozytów nie był w stanie wywiązać się ze swoich zobowiązań. • Gwarancje te mają zostać ograniczone do wysokości 103 291,38 EUR. • Planowane zmiany legislacyjne w tej kwestii zostaną uchwalone do końca 2008 r.

Źródło: opracowanie własne.

3. Państwa grupy C

Grupa państw, które wprowadziły lub zadeklarowały limit gwarancji powyżej 104 tys. EUR lub też objęły depozyty zgromadzone w bankach pełnymi gwarancjami, jest najmniej liczna, ale bardzo zróżnicowana pod względem okresu członkostwa w Unii Europejskiej. Dwa kraje, tj. Słowacja i Słowenia, przystąpiły do UE w 2004 r., a pozostałe trzy państwa są długoletnimi członkami Unii. Z uwagi na fakt, że w grupie tej znajduje się niemiecki sektor bankowy, to udział sektora bankowego analizowanej grupy w całym rynku depozytów klientów niefinansowych systemu bankowego Unii Europejskiej jest stosunkowo wysoki i wynosi ponad 25%⁷.

Warto podkreślić, że w grupie C występuje również największe zróżnicowanie pod względem systemowych zmian zasad określania wysokości limitów gwarancji. Tylko Słowenia i Słowacja faktycznie przyjęły system pełnych gwarancji, co w przypadku tych państw jest posunięciem o dosyć radykalnym charakterze, biorąc pod uwagę stosunkowo niski, dotychczasowy limit gwarancji (odpowiednio: 22 000 i 22 222 EUR). W przypadku Niemiec system pełnych gwarancji pozostaje aktualnie w sferze deklaracji politycznych składanych przez najwyższe władze. Natomiast, o ile osoby fizyczne w Austrii uzyskały 100% gwarancji obejmujących oszczędności

⁷ Obliczenia własne na podstawie danych Europejskiego Banku Centralnego (stan na koniec września 2008 r.).

w postaci depozytów, o tyle podmioty gospodarcze mają zapewniony limit 50 tys. lub 20 tys. EUR, w zależności od skali prowadzonej działalności.

Analizując okres obowiązywania wprowadzonych zmian, wyróżnia się przypadek Słowacji, gdzie pełne gwarancje zostały wprowadzone na czas nieokreślony. W pozostałych państwach grupy C gwarancje rządowe należy uznać jako bieżące działania prewencyjne, w obawie przed wystąpieniem skutków kryzysu finansowego o charakterze systemowym. Dlatego też nieograniczone gwarancje będą obowiązywać przez ściśle określony okres, tj. 2 lata jak w przypadku Danii i Słowenii, bądź 1 roku jak w przypadku Austrii.

W państwach grupy C zróżnicowane są również rozwiązania poszczególnych państw w kwestii znaczenia systemu gwarantowania depozytów w nowych zasadach gwarancji. W Danii koszty dodatkowych gwarancji poniosą podatnicy oraz duńskie banki, które zasilą specjalnie utworzony w tym celu fundusz kwotą 35 mld DDK (ok. 4,7 mld EUR) lub kwotą stanowiącą równowartość 2% PKB. W Austrii natomiast koszty wypłat dla deponentów zostaną podzielone pomiędzy system gwarantowania depozytów, a Ministerstwo Finansów, które będzie odpowiedzialne za wypłaty dla deponentów przekraczające 50 tys. EUR. Należy również zauważyć, że w Niemczech nie wprowadzono zmian w regulacjach dotyczących systemu gwarantowania depozytów, który ma charakter hybrydowy i subsydiarny w wyniku połączenia systemu obowiązkowego i dobrowolnego. Warto jednak wskazać, że podobnie jak w Austrii systemem gwarantowania objęte są podmioty gospodarcze nie powiązane kapitałowo z bankiem, który ogłosił stan niewypłacalności.

Tabela 3. Zestawienia zmian w zakresie systemów gwarancyjnych państw grupy C*

Lp.	Państwo	Stary limit gwarancyjny	Nowy limit gwarancyjny	Informacje dodatkowe
1	Austria	20 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Pełne gwarancje dla osób fizycznych • 50 000 EUR dla małych przedsiębiorstw** • 20 000 EUR oraz 10% udział własny dla osób prawnych, z wyłączeniem małych przedsiębiorstw 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany legislacyjne obowiązują od końca 10.2008 r. • Pełne gwarancje dla depozytów osób fizycznych obowiązują do 31.12.2009 r. • Od 1.12.2010 r. poziom gwarancji dla depozytów osób fizycznych będzie wynosił 100 tys. EUR. • Partycypacja Ministerstwa Finansów w systemie gwarancji.

Tabela 3. cd.

Lp.	Państwo	Stary limit gwarancyjny	Nowy limit gwarancyjny	Informacje dodatkowe
2	Dania	300 000 DDK (ok. 40 300 EUR)	<ul style="list-style-type: none"> • Pełne gwarancje poza systemem gwarantowania. • 300.000 DDK (ok. 40 300 EUR) w systemie gwarantowania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pełne gwarancje rządowe dla wszystkich roszczeń deponentów oraz niezabezpieczonych niepodporządkowanych papierów dłużnych: od 5.10. 2008 r. do 30.09.2010 r. • System gwarantowania nie jest zaangażowany w pełne gwarancje. • Podmioty ponoszące koszty dodatkowych gwarancji: Skarb Państwa i banki, które zasilą specjalny fundusz kwotą 35 mld DDK lub 2% PKB.
3	Niemcy	22 222 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Pełne gwarancje (deklaracje). • 22 222 EUR w systemie obowiązkowym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Deklaracje polityczne w odniesieniu do gwarancji rządowych dla wszystkich depozytów zgromadzonych w bankach. • Aktualnie brak jednak zmian w prawie dotyczącym zarówno gwarantowania depozytów, jak i gwarancji rządowych.
4	Słowacja	22 222 EUR	Pełne gwarancje.	<ul style="list-style-type: none"> • Pełne gwarancje obowiązują od 1.11. 2008 r. • Czas obowiązywania: nieokreślony.
5	Słowenia	22 000 EUR	Pełne gwarancje.	<ul style="list-style-type: none"> • Pełne gwarancje obowiązują od 20.11.2008 r. do 31.12.2010 r. • Gwarancje dotyczą banków działających na terytorium Słowenii.

* Limit gwarancji został podany w walucie krajowej limitu tylko w przypadku, gdy w ten sposób określa go prawodawstwo danego kraju.

** Małe przedsiębiorstwa, tj. spełniające 2 spośród 3 następujących warunków: 1) aktywa ogółem poniżej 4,84 mln EUR, 2) obroty poniżej 9,68 mln EUR, 3) zatrudnienie poniżej 50 osób.

Źródło: opracowanie własne.

Wnioski

W IV kwartale 2008 r. w 24 państwach Unii Europejskiej podniesiono lub złożono deklaracje na szczeblu rządowym dotyczące podniesienia limitu gwarancji dla depozytów bankowych. W tym zakresie wyjątek stanowiły tylko Włochy i Francja, które nie wprowadziły zmian w systemie gwarancji.

Analizując uzyskane informacje można również zauważyć, że w przypadku państw „nowej” Unii Europejskiej limit gwarancji został podniesiony do 51 tys. EUR, a w ramach krajów „starej” Unii Europejskiej mieści się on w przedziale od 51 tys. do 104 tys. EUR. Natomiast państwa, które wprowadziły pełne kwoty gwarancji, są nieliczne, przy czym tylko w przypadku Słowenii, Danii i na Słowacji nie występują w tym zakresie żadne wyjątki.

Zmiany legislacyjne dotyczące wysokości limitu gwarancji są wprowadzane z różną dynamiką, tj. najwcześniej zmiany wprowadzono we wrześniu 2008 r. (Irlandia), w większości państw w listopadzie 2008 r., a w kilku państwach (m.in. Niemcy) deklaracje polityczne nie zostały jeszcze potwierdzone planowanym terminem zmiany. W większości państw, które wprowadziły limity gwarancji powyżej 51 tys. EUR, nowy poziom gwarancji został przyjęty do porządku prawnego na czas określony.

Na uwagę zasługuje również fakt, że zdecydowana większość państw Unii Europejskiej zrezygnowała na stałe lub na czas określony ze stosowania zasady kosekuracji. Odnosząc się do zmian w polityce finansowania systemów gwarantowania depozytów, według stanu na połowę listopada 2008 r., w większości państw Unii Europejskiej nie zapadły jeszcze prawnie wiążące decyzje dotyczące tych kwestii.